

تاریخ

دیباچه: درس تاریخ در آموزش و پرورش تنها به بازخوانی گذشته و هیاهوی قدرتمندان و پادشاهان می‌پردازد و بر همین اساس حتی بهترین دانش‌آموزان نیز تاریخ را مجموعه‌ای از حوادث می‌دانند. اما آیا چنین دیدگاهی صحیح است؟ آیا علم تاریخ مثل یک داستان یا رمان، مجموعه‌ای از حوادث تلخ و شیرین را به حالت روایی و نقلی محض منتقل می‌سازد و هدف آن افزایش معلومات دایره‌المعارفی است؟

دایره‌المعارف بریتانیکا در معرفی علم تاریخ می‌گوید:
"تاریخ، قواعدی است که ثبت وقایع مؤثر بر مردم یک ملت را با حفظ تسلسل تاریخی و زمانی آن مطالعه می‌کند و مبنی بر تحقیق منتقدانه منابع اطلاعاتی و توضیح دلایل آنها است."
این دایره‌المعارف درباره هدف تاریخدان نیز می‌گوید:
"هدف تاریخدان این است که فعالیت‌های ثبت شده انسان را مدل‌سازی کند. تا درک عمیق‌تری از آن داشته باشد. این درک از اعمال انسان، موضوعی کاملاً جدید است و به پیشرفت‌های علم تاریخ در اواخر قرن 18 و 19 برمی‌گردد که توسط تاریخدانان حرفه‌ای ایجاد گردید."

شادروان دکتر عبدالحسین زرین‌کوب نیز در کتاب "تاریخ در ترازو" در معرفی علم تاریخ می‌گوید:

"تاریخ تنها گردآوری روایات و مقایسه آنها و شناخت "واقعیت" حوادث گذشته نیست. ورای این کار، نظر به توجیه و تفسیر این واقعیات دارد که بین جزئیات رابطه برقرار می‌کند و آنها را به یکدیگر پیوند می‌دهد. این کار در واقع عبارت از تجدید بنای گذشته است به

کمک مصالح و موادی که اینجا و آنجا از بقایای آوار حوادث باقی مانده است." در واقع علم تاریخ تحولات گذشته جامعه انسانی را که می‌تواند زمینه سیاسی، اقتصادی، اجتماعی یا فرهنگی داشته باشد، مورد مطالعه قرار می‌دهد. به همین دلیل رشته بسیار گسترده‌ای است و اشتباه است که آن را صرفاً مطالعه مواد خام تاریخی بدانیم بلکه دانشجوی فرا می‌گیرد که چگونه از تحلیل و تلفیق مواد خام تاریخی به نتایج علمی برسد. به عبارت دیگر آموختن روش تاریخی به مورخ کمک می‌کند تا از میان انبوهی از مواد خام، مواد خام معتبر را جدا کند و براساس روش تاریخی از بررسی آنها به نتیجه علمی برسد. در حالی که حتی مطالعه‌کنندگان جدی تاریخ که غیرحرفه‌ای هستند، هیچ معیاری برای تشخیص و تعیین صحت و سقم رویدادهای یک کتاب تاریخی ندارند و گاه از آثار غیرموثق و غیرمعتبر استفاده می‌کنند.

توانایی‌های لازم :

دانشجوی تاریخ باید نظم و دقت فراوان داشته و توان به تصویر کشیدن و نقد کردن وقایع تاریخی را داشته باشد. پایه علم تاریخ، فلسفه، زمین آن جغرافیا و دیوارهای آن جامعه‌شناسی، اقتصاد، سیاست و فرهنگ است و دانشجوی تاریخ باید با این علوم آشنا باشد و از نتایج آنها بهره ببرد. فردی می‌تواند در رشته تاریخ موفق شود که از پوسته رویی رویدادها عبور کرده و مسائل عمیق‌تری را درباره آنها بفهمد و از ارتباط بین دو رویداد پی به رویداد سوم ببرد و با دیدن یک رویداد به علل پنهان و آشکار آن، اشاره کند. همچنین دانشجوی باید با ادبیات فارسی، آمار و ریاضی آشنایی داشته باشد تا بتواند به یاری ادبیات فارسی هم از منابع گذشته که رنگ ادبی دارند، استفاده

کند و هم مفاهیم تاریخی را به خوبی بیان نماید و به یاری آمار و ریاضی نیز، هرچه بیشتر زبان دستاوردهای علم تاریخ را کمی کند و داده‌های تاریخ را در قالب اعداد بیان نماید.

موقعیت شغلی در ایران :

فارغ‌التحصیلان دوره کارشناسی تاریخ در وزارت آموزش و پرورش، وزارت امور خارجه، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان موزه‌ها، مراکز اسناد ملی و صداوسیما برای بررسی مسائل تحقیقی تاریخ در حد تحقیقات بین‌المللی به کار مشغول می‌شوند.

درس‌های این رشته در طول تحصیل :

دروس پایه:

کلیات و مبانی علم تاریخ، متون تاریخی به زبان فارسی، عربی و خارجی، روش تحقیق، تاریخ‌نگاری و تحولات آن در ایران و جهان، گاه‌شماری و تقویم، مبانی تاریخ اجتماعی ایران، تاریخ اندیشه‌های سیاسی در ایران و اسلام، کلیات جغرافیا، مبانی جامعه‌شناسی، مبانی علم سیاست، فلسفه تاریخ.

دروس اصلی و تخصصی:

تاریخ ایران از ایلامی‌ها و آریایی‌ها تا پایان دوره هخامنشی، دوره سلوکی و اشکانی، تاریخ ایران در دوره ساسانیان، تاریخ تحولات سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی ایران (از ورود اسلام تا پایان حکومت علویان طبرستان، دوره سلجوقیان، دوره سامانیان، دیلمیان، غزنویان، دوره غوریان و خوارزمشاهیان، دوره حمله مغول و ایلخانان، از زوال ایلخانان تا آغاز حکومت صفویان، دوره افشاریان و زندیان، آغاز دوره قاجار تا انقلاب مشروطیت، انقلاب مشروطیت تا انقراض

حکومت قاجاریه، از انقراض قاجاریه تا کودتای 28 مرداد (1332)،
انقلاب اسلامی و ریشه‌های آن، تاریخ تحولات سیاسی، اجتماعی،
اقتصادی و فرهنگی جهان اسلام (از میلاد پیامبر اکرم(ص) تا سال 41
هجری، از سال 40 هجری تا 227 هـ. ق، از سال 227 هـ. ق تا
سقوط بغداد از قرن هفتم تا دهم هجری)، تاریخ تشیع، تاریخ تحلیلی
زندگانی ائمه معصومین(ع)، تاریخ عثمانی و خاورمیانه، تاریخ یونان و
رم، تاریخ بیزانس، تاریخ اروپا در قرون وسطی، تاریخ اروپا در قرون
جدید، تاریخ اروپا از انقلاب فرانسه تا جنگ جهانی اول، تاریخ اروپا از
جنگ جهانی اول تاکنون